

Шляхи оптимізації впровадження інформаційних технологій у післядипломну підготовку сімейних лікарів на кафедрі сімейної медицини і терапії в Українській медичній стоматологічній академії

В.М. Ждан, Л.М. Шилкіна, М.Ю. Бабаніна

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

У статті висвітлені питання оптимізації впровадження інформаційних технологій у післядипломну підготовку на кафедрі сімейної медицини і терапії в Українській медичній стоматологічній академії. Впровадження інформаційних технологій в систему дистанційного навчання є одним із пріоритетів модернізації сучасної медичної освіти, спрямованої на підвищення фахового рівня підготовки майбутніх сімейних лікарів, від діяльності яких залежить безпека та здоров'я нації.

Ключові слова: інноваційні технології, безперервний професійний розвиток, впровадження комп'ютерних технологій, інтегративний підхід, професійна компетентність, інтернет-ресурси.

Вимоги суспільства до розвитку лікаря-спеціаліста розкривають нові сучасні тенденції, які впливають на якість післядипломної підготовки лікарів, і визначають їхній зміст.

На сучасному етапі в Україні відбувається процес реформування галузі національної системи охорони здоров'я. Особливість розвитку клінічних, лабораторних знань, удосконалення лікувально-діагностичної апаратури веде до того, що для надання допомоги хворому на сучасному рівні фахівець повинен відповідати міжнародним вимогам, а саме – мати певний рівень знань та практичних навичок. Вирішальним фактором у цьому є інтерактивне навчання – це навчання в процесі оволодіння практикою [1]. При такому підході отримання знань, а особливо навичок, лікар проходить через осмислення власних вмінь та дій. Факультет післядипломної освіти Української медичної стоматологічної академії (УМСА) використовує різноманітні способи подання матеріалу та контролю знань. Перспективними напрямками викладацьких інновацій на етапі післядипломної освіти є розвиток інтегративного підходу до навчального процесу, впровадження новітніх методів його організації:

- проблемно-орієнтоване навчання;
- об'єктивні структуровані методи оцінювання практичних навичок;
- стандарти тестування;
- об'єктивне оцінювання професійної компетентності та ін.

Активне впровадження цих технологій у післядипломну медичну освіту УМСА дає можливість вивести підготовку лікарів-фахівців на рівень світових стандартів. Необхідно навчити лікарів-інтернів мислити неординарно, ставити перед собою завдання і творчо підходити до його вирішення. Сьогоднішні лікарі-інтерни – це завтрашні професіонали, від яких залежить і здоров'я нації, і розвиток охорони здоров'я.

Саме використання у педагогічному процесі інформаційних технологій дозволить сформувати лікаря-інтерна, здатного до розв'язання найскладніших проблем у реаліях сучасної дійсності [2].

Післядипломне навчання на кафедрах факультету післядипломної освіти засвідчило високу теоретичну підготовку лікарів, але практичне навчання дещо відстає від теоретичної підготовки.

Виходячи з цього, для покращення якості опанування практичними навичками та вміннями майбутніх сімейних лікарів факультетом післядипломної підготовки академії проведена низка заходів з удосконалення практичної підготовки.

На виконання наказів МОЗ України № 1074 від 03.12.2010 р. «Про заходи МОЗ України щодо удосконалення підготовки лікарів» та № 1088 від 10.12.2010 р. «Про удосконалення післядипломної підготовки лікарів» переглянуті робочі навчальні плани і програми підготовки лікарів в інтернатурі, на циклах спеціалізації та передатестаційних циклах зі спеціальності «Загальна практика-сімейна медицина», в яких 5% годин відведено для лекційного матеріалу, а 75% – для опанування практичними навичками, що застосовують у клінічній діяльності лікарі загальної практики-сімейної медицини.

З метою суттєвого покращення якості опанування практичними навичками навчальний процес майбутніх сімейних лікарів здійснюється в умовах навчально-практичного Центру загальної практики-сімейної медицини, який розташований на базі амбулаторії сімейної медицини села Степне Полтавського району та на базі комунального закладу «Центр первинної медико-санітарної допомоги № 2» міста Полтави. Рациональним є те, що створені вони на базах зразкових амбулаторій, де за графіком проводять практичні заняття (тренінги) відповідно до визначених проблемних питань та компетенцій. У навчально-практичних центрах застосовують мультидисциплінарний підхід до оволодіння практичними навичками та методично-консультативний – в опануванні міжгалузевих знань та їхнього використання у майбутній професії.

Керуючись вимогами до професійної лікарської компетентності та з метою удосконалення техніки надання медичної допомоги, нами розроблені покрокові алгоритми з опанування практичними навичками та вміннями, які складені з урахуванням ступеня оволодіння навичками та доступності для вивчення як на заняттях під контролем куратора, так і для самостійного опрацювання в режимі он-лайн. Підготовлений пакет ситуаційних завдань за всіма розділами навчальної програми (найбільш часті та проблемні ситуації, що зустрічаються в роботі лікаря загальної практики).

На виконання Наскрізьної програми підготовки лікарів зі спеціальності «Загальна практика-сімейна медицина» у вищих медичних навчальних закладах IV рівня акредитації (Київ, 2011 р.) в академії розроблений план заходів, який обговорений та затверджений на засіданні Вченої ради факультету післядипломної освіти (ФПО) академії. Згідно з цими заходами створений сумісний комплексний план кафедри сімейної медицини і терапії факультету післядипломної освіти з кафедрою пропедевтики внутрішньої медицини із доглядом за хворими, загальної практики (сімейної медицини) – додипломна підготовка.

Переглянуті «Індивідуальні плани» лікарів-інтернів з оновленням переліку практичних навичок згідно з «Наскрізьною програмою» та розроблені принципи їхнього оцінювання та засвоювання.

Активно впроваджуються індивідуальні плани практичної підготовки, проводяться тренінги відпрацювання навичок надання невідкладної допомоги.

Були видані серії навчальних посібників з питань сімейної медицини: «Неонатологія з позиції сімейного лікаря» (2011 р.), «Хірургічна допомога в практиці сімейного лікаря» (2012 р.), «Стандарти діагностики та лікування в загальнолікарській практиці» (2012 р.), «Проблеми ревматичних захворювань у практиці

сімейного лікаря» (у 2 частинах, 2013 р.) та інші. Електронні варіанти посібників розміщені на сайтах кафедр, що дає змогу майбутнім сімейним лікарям постійно ознайомлюватися з ними.

На ФПО академії впроваджуються нові інформаційні технології навчання. Для оптимального вирішення проблеми безперервного професійного розвитку лікаря використовують нові підходи, альтернативні традиційним. Вони полягають у використанні сучасних інформаційних технологій, за допомогою яких можна передавати знання на відстані [3]. Саме така форма освіти здатна забезпечити постійне становлення фахівця відповідно до діючих стандартів. Дистанційну освіту (ДО) проводять у форматі регламентованого часу (відеоконференції, інтернет-технології та інше) або індивідуального самостійного режиму (електронні тести, підручники, журнальні статті).

ДО повинна складатись із:

- проведення дистанційних лекцій або в межах тематичних курсів;
 - індивідуальних телемедичних консультацій.
- Перевагою ДО в професійному удосконаленні лікарів є:
- можливість читання лекцій одночасно для декількох аудиторій;
 - спілкування з провідними спеціалістами в процесі теленавчання;
 - демонстрація діагностичних процедур одночасно з коментарями лікаря-спеціаліста;
 - проведення процесу навчання без відриву від роботи у клініці.

Одним із способів вирішення проблеми оперативної доставки інформації до слухачів є проведення відеоконференцій (ВК). ВК – це комп'ютерна телекомунікаційна система, яка є засобом обміну інформацією та проведення дискусій [1]. Особливістю такої форми інформаційного забезпечення педагогічного і медико-діагностичного процесів є інтерактивні спілкування в режимі реального часу, поєднання візуального та аудіального подання інформації, можливість одночасного безпосереднього та дистанційного міжаудиторного спілкування. У процесі дискусії учасники ВК можуть безпосередньо спостерігати одне одного на моніторах комп'ютерів.

Пути оптимизации внедрения информационных технологий в последипломную подготовку семейных врачей на кафедре семейной медицины и терапии в Украинской медицинской стоматологической академии
В.Н. Ждан, Л.Н. Шилкина, М.Ю. Бабанина

В статье освещены вопросы оптимизации внедрения информационных технологий в последипломную подготовку на кафедре семейной медицины и терапии в Украинской медицинской стоматологической академии. Внедрение информационных технологий в систему дистанционной учебы является одним из приоритетов модернизации современного медицинского образования, направленного на повышение профессионального уровня подготовки будущих семейных врачей, от деятельности которых зависит безопасность и здоровье нации.

Ключевые слова: инновационные технологии, непрерывное профессиональное развитие, внедрение компьютерных технологий, интегративный подход, профессиональная компетентность, интернет-ресурсы.

Сведения об авторах

Ждан Вячеслав Николаевич – Украинская медицинская стоматологическая академия, 36024, г. Полтава, ул. Шевченко, 23

Шилкина Людмила Николаевна – Украинская медицинская стоматологическая академия, 36024, г. Полтава, ул. Шевченко, 23.
 E-mail: dfpo@ukr.net

Бабанина Марина Юрьевна – Украинская медицинская стоматологическая академия, 36024, г. Полтава, ул. Шевченко, 23;
 тел.: (05322) 7-33-49

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Впровадження телемедицини для покращення якості перинатальної допомоги в Україні /м. Блуньє, Д. Добрянський, К. Римаренко, І. Ваченюк// Моделі покращення перина-

тального здоров'я в Україні: узагальнення досвіду роботи 2005–2007 рр.: за ред. М. Рааб, Р. Моїсеєнко. – К.:Логос, 2009. – С. 65–98.
 2. Brauchli K. The iPath telemedicine

ВК є основною технологією для проведення телелекцій та телесемініарів.

Дистанційні лекції мають основну мету: довести до слухачів тематичний матеріал, який був базовим для наступного, більш глибокого вивчення.

На кафедрі сімейної медицини і терапії проводяться наукові дослідження з ініціативної тематики «Оптимізація використання інформаційно-комунікативних технологій в клінічній медицині та післядипломній медичній освіті», номер державної реєстрації 0111 U004880.

Було досліджено характеристики дротового та бездротового доступу до мережі Інтернет та можливість використання даних сервісів для організації телеконференцій. Порівнювали швидкість отримання та відправки даних (відеоінформації) та надійність (безперебійність) функціонування протягом проведення конференції. Виявлено, що пріоритетними є дротові засоби зв'язку, а саме – міські кабельні мережі на базі оптоволокна та «звитой пари» (протягом «останньої милі»). Серед бездротових серверів рекомендується «UTEL» (стандарт WCOMA) та «PEOPLENET» (стандарт СДМА–2000), які функціонують на території всіх обласних центрів країни та забезпечують реальну швидкість 1–1,5 Mbit/s та 0,2–0,3 Mbit/s відповідно до отримання та відправки даних, що достатньо для організації відеотрансляції зображення розміром 540*480 пікселів зі швидкістю 25 кадрів за 1 с, що відповідає якості телевізійного стандарту [1].

Упровадження дистанційних технологій в систему післядипломного навчання є одним із підходів модернізації медичної освіти, що спрямований на підвищення фахового рівня підготовки медичних працівників, від яких залежить безпека та здоров'я нації.

Таким чином, наш досвід підтверджує думку про необхідність використання інформаційних технологій в Українській медичній стоматологічній академії та подальше поширення заходів щодо удосконалення практичної та теоретичної підготовки лікарів на післядипломному етапі навчання, що сприятиме формуванню свідомості сприйняття навчального матеріалу, розвитку творчого професійного мислення та стійкого інтересу до обраної професії сімейного лікаря.

Ways to optimize the implementation of information technology in the post-graduate training of family physicians in the department of family medicine and therapy in the Ukrainian Academy of Medical Dental
V.N. Zhdanov, L.N. Shilkina, M.Y. Babanina

At the presents stage of the modernization of the health care system the great attention is paid to the methods of postgraduate education optimization. There was opened the centre of practical training to improve practical skills. The adoption of information technologies with elements of distance education.

Key words: innovative technologies, endless professional development, computer technologies, integrative approach, professional competence, internet resource.

platform / Brauchli K., M. Oberholzer // J. Telemed. Telekare. – 2005. – V. 11, Suppl. 2. – P. 3–7.
 3. Informazion computer technologies for distant medical collaboration in the

Ukraine – Swiss Perinatal Health Project / м. Блуньє, Т. Загорулько, Д. Добрянський, К. Браучлі// Укр.журн. телемедицини та медичної телематики. – 2006. – Т. 4, № 1. – С. 21–29.

Статья поступила в редакцию 15.09.2015